

ПАМ'ЯТІ ВЧЕНОГО

23 березня відійшов у засвіти видатний вчений, один з найвідоміших українських мінералогів, доктор геолого-мінералогічних наук, професор, академік Вищої школи України, заслужений професор Львівського національного університету імені І. Франка, лауреат Державної премії України в галузі науки, дійсний член і голова геологічної комісії Наукового товариства імені Шевченка, наш земляк, Орест Іллярович Матковський. Народився 17 листопада 1929 р. в с. Терпилівка Підволочиського району, де минуло його дитинство, навчання в початковій школі. Протягом 1945-1948 рр. навчався в Підволочиській середній школі, а у 1948 р. після успішних вступних іспитів з 6 предметів вступив на перший курс геологічного факультету Львівського університету імені І. Франка. У 1953 році завершив навчання й отримав диплом з відзнакою із присвоєнням кваліфікації інженера-геолога.

Після закінчення університету вчився в аспірантурі на кафедрі мінералогії під науковим керівництвом тоді вже ректора університету, чл.-кор. АН УРСР, професора Є. Лазаренка. У 1957 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Мінералогія осницького комплексу Волині». Робота була рекомендована для демонстрації на виставці наукових праць молодих вчених у Брюсселі. З 1956 р. - асистент кафедри мінералогії, з 1961 р. - доцент кафедри. В 1975 р. захистив докторську дисертацію на тему «Мінералогія та умови утворення давніх ендегенних комплексів Мармароського масиву (Східні Карпати)». Із 1977 р. – професор кафедри мінералогії. З 1974 по 1999 рр. завідував кафедрою мінералогії. За час роботи на кафедрі читав курси «Мінералогія», «Методи мінералогічних досліджень», «Розшукова і технологічна мінералогія», «Мінералогічний аналіз», «Прикладна мінералогія», «Основи мінералогії України», «Генетична мінералогія», «Мінералогія України», спецкурси «Геохімічна спеціалізація і рудоутворення», «Акцесорні мінерали», «Мінералогічний аналіз шліхів», «Типоморфізм мінералів і комплексне використання мінеральної сировини». З 1980 по 1996 рр. О. Матковський був деканом геологічного факультету, очолював спеціалізовану вчену раду із захисту докторських і кандидатських дисертацій з трьох спеціальностей. За його підтримки та сприяння було захищено десятки кандидатських і докторських дисертацій. Наукова діяльність вченого присвячена, головню, вирішенню важливих проблем мінералогії загалом та мінералогії й корисних копалин України зокрема. В його творчому доробку понад 600 публікацій, серед яких 16 монографій, два підручники і два навчальні посібники, сотні статей з різних питань мінералогії і суміжних наук, нариси з історії науки. Переважають праці з проблем регіональної мінералогії, типоморфізму мінералів (зокрема такі капітальні роботи як «Генезис мінералів», 656 с., 2003; «Основи мінералогії України», 856 с., 2009; «Історія мінералогії в Україні», 460 с., 2019 та ін.). Головними об'єктами досліджень були Український щит та Українські Карпати. Вчений відкрив один новий мінеральний різновид, понад 10 мінералів раніше не відомих на території України, вперше склав схематичну карту мінералогічного районування території України. Розробки сприяли відкриттю трьох родовищ золота в Закарпатті. У 1961 р. О. Матковський став відповідальним секретарем редколегії «Мінералогічного збірника», з 1974 р. – заступником відповідального редактора, а з 1980 р. – головним редактором часопису. З 1980 р. О. Матковський – віце-президент Українського мінералогічного товариства й голова його Львівського відділення, з 1993 р. – керівник наукової ради з проблем мінералогії, петрографії і геохімії Відділення наук про Землю Академії наук вищої школи України. Тривалий час був також членом наукової експертної комісії з геології Міносвіти України, членом експертної комісії з геології ВАК України, віце-

президентом Львівського геологічного товариства, заступником головного редактора часопису «Записки Українського мінералогічного товариства».

У 1983 р. удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки. Його обрано академіком Вищої школи України, відзначено урядовими та міжвідомчими нагородами: орден Дружби народів (1990), медалі «За доблесну працю» (1970), «За заслуги у розвідці надр» (1989), В.І. Лучицького Держкомгеології України (1999). У 2001 р. - удостоєний почесного звання «Заслужений професор Львівського національного університету імені І.Франка, у 2004 р. Мінекології і природних ресурсів України присвоїло йому звання «Почесний розвідник надр», а на початку 2005 р. вчений отримав нагороду Ярослава Мудрого АН Вищої школи України за навчальний посібник «Прикладна мінералогія». Цього ж року Спілка геологів України нагородила його медаллю Є. Лазаренка за внесок у мінералогію, а Державна геологічна служба України – пам'ятним знаком ім. Л. Лутугіна «За заслуги в розвідці надр».

Орест Іллярович був закоханим в мінералогію, надзвичайно працьовитим й плідним науковцем, улюбленцем студентів геологічного факультету, просто доброю й чуйною людиною. Він ввів мене в геологію, в науку, з ним та академіком Є. Лазаренком у мене була перша в житті експедиція в Чивчинські гори і він сприяв моєму долученню до географії. Його передчасно померлий син Андрій, доктор фізико-математичних наук, директор Інституту радіоелектроніки у Львівській політехніці, був моїм найближчим другом. Пам'ять про цю Людину з великої літери – в моєму серці.

проф. Сивий М.